

43

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

Farg'ona davlat universiteti rektori

B. Shermuhammadov

[Signature] 2024 yil

FILOLOGIYA FAKULTETI
TILSHUNOSLIK KAFEDRASI

5120100 - Filologiya va tillarni o'qitish (tojik tili) bakalavr ta'lim yo'nalishi
bitiruvchilari uchun fanlararo

YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI
DASTURI

Bilim sohasi: 100000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi: 120000 – Gumanitar fanlar
Ta'lim yo'nalimi: 5120100 – filologiya va tillarni o'qitish (tojik tili)

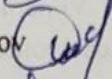
FARG'ONA – 2024

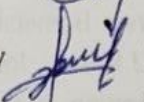
Ushbu dastur O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2009-yil 22-maydagi 160-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to'g'risida NIZOM" (hozirga qadar mazkur Nizomga bir necha bor o'zgartirishlar kiritilgan bo'lib, 2018-yil 7-noyabrdagi 26-sonli buyrug'iga binoan so'nggi o'zgarish bo'lgan)ga asosan ishlab chiqildi.

Mutaxassis chiqaruvchi kafedra Tilshunoslik kafedrasini bo'lib, dastur Tilshunoslik kafedrasining 2023-yil 27-dekabrdagi 5-yig'ilishida muhokama qilingan hamda filologiya fakultetining 2023-yil 30-dekabrdagi 5-kengashida ma'qullangan. Universitet kengashining 2024-yil 30-yanvardagi 6-sonli yig'ilishida tasdiqlangan.

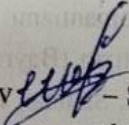
Tuzuvchilar:

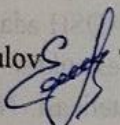
N. Quldoshev FarDU, tilshunoslik kafedrasini mudiri, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori ((PhD))

F. Isomiddinov FarDU, tilshunoslik kafedrasini dotsentI, f.f.n.

J. Jamolov FarDU, tilshunoslik kafedrasini katta o'qituvchisi, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori ((PhD))

Taqrizchilar:

A. Shernazarov - Sharof Rashidov nomli Samarqand davlat universiteti dotsenti, filologiya fanlari nomzodi.

I. Eshonqulov Termiz davlat universiteti dotsenti, filologiya fanlari nomzodi.

KIRISH

Mazkur dastur 5120100– Filologiya va tillarni o‘qitish (tojik tili) bakalavr ta’lim yo‘nalishi bitiruvchilarining to‘rt yil mobaynida ixtisoslik fanlarini o‘qib o‘zlashtirganlik darajasini aniqlash uchun o‘tkaziladigan Yakuniy Davlat Attestatsiyasi sinovlari bo‘yicha ishlab chiqilgan.

2023/2024 o‘quv yilida bitiruvchilarda O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2018-yil 25-avgustda 744-son bilan tasdiqlangan o‘quv rejasidagi umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan o‘tkaziladi.

YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI o‘tkaziladigan fanlar tarkibi:

1. Tojik adabiyoti tarixi (ixtisoslik fanlar)
2. Adabiyotshunoslik nazariyasi (ixtisoslik fanlar)
3. Jahon adabiyoti (ixtisoslik fanlari)
4. Hozirgi tojik adabiy tili (ixtisoslik fanlari)
5. Tilshunoslik nazariyasi (ixtisoslik fanlari)

TOJIK ADABIYOTI TARIXI O‘QUV FANI BO‘YICHA

Yozma adabiyot va eposlar o‘rtasidagi qonuniyat muammolari. Epos va mif. “Shohnoma” va “Tarixi muluki Ajam”da tarixiy uyg‘un siymolar. Forsiy xalqlar eposi manbalari (“Go‘ro‘g‘li”. “Alpomish”, “Manas” v.b.)da tarixiylik va badiiylik.

Og‘zaki adabiyot va uning janrlari, yozma adabiyot va davriy tarqqiyoti, “Avasto” va uning ta’limoti, pahlaviy adabiyot, adabiyot Sosoniylar davrida. Ilmi adabning shakllanishi va tarkibi. Tazkirachilik tarixida ijodkor shaxsiyati va adabiy jarayon muammolari. Adabiy nav’lar va she’riy janrlar, aruz, qofiya, balog‘at ilmlari. Ilmi bade’ tarixiy poetikaning predmeti sifatida.

Ilk tojik doston va qissalari (“SHohnoma”, “Sinbodnoma”, “Kalila va Dimna” va boshqalar) va epik turning shakllanish manbalari. Tojik tili va adabiyoti arab istilosi davrida, shuubiya adabiyotinig shakllanishi,

Agiagrafik adabiyot va uning asosiy timsollari. Payg‘ambarlar tarixiga oid ilk asarlar poetikasi (“Qisas-ul-anbiyo”). Payg‘ambarlar qissalari va ularning diniy asoslari. “Hadis”lar va ularning poetikasi.

Fors-tojik adabiyoti Tohiriylar va Safforiylar davrida. Fors-tojik she’riyatini shakllanishi. Somoniylar davrida mumtoz adabiyotining shakllanishi,

adabiy markazlar. Rudakiy fors-tojik adabiyotining asoschisi. Qasiyda, masnaviy, g'azal va boshqa adabiy janrlarni shakllanishi. Pand - ta'limiy adabiyot janri sifatida ("Ofarinnoma"). Noma janriga xos muhim belgilar: vazn, masnaviyga xos qofiyalanish tizimi, tarkibiy tuzilishi. Munozara janri va uning spetsifik xususiyatlari. Vatanparvarlik va qahramonlik g'oyalari Firdavsiyning "SHohnoma" dostonlarida tajassumi. Fors-tojik adabiyoti XI-XII asrlarda, Qaraxoniylar davrida. Nizomining "Xamsa"sini mavzu va mundariyasi. Ismoilniya va syfiya jarayonlari va uni adabiyotiga ta'siri. Nosiri Xusrav-safarnoma janrini asoschisi. Rindona tafakkur Xayyom ruboiyotida. Nasriy janrlarning tashakkuli ("Qobusnoma" misolida).Tojik adabiyoti mug'ullar hukmronligi davrida. Adabiy doyiralar XIII-XIV asrlarda. Sa'diyning "Bo'ston" va "Guliston" asarlarini mundariyasi va ahamiyati. Amir Xusravi Dehlavining "Xamsa"-sining mavzo" va mundariyasi. Muhammad Avfi Buxoroyining "Lubob-ul-albob" tazkirasi va "Qavome' ul-hikoyot va lavome' ur-rivoyot" asari. Luson- ul g'ayb Hofizi SHerozining samoviy g'azaiyoti. Ubaydi Zokoni Kamoli Xujandiyning adabiy merosi.

Fors-tojik adabiyoti Temurilar davrida. Zullisonanyn adiblar ejodiyoti. Nazira va tatabbo" janrlarni rivojlanishi. Nasriy janrlarning rivoji (Abdurahmon Jomiynin "Bahoriston" va Husayn Voizi Koshifiyning "Anfori Suhayli", "Axloqi Mo'hsiniy" va "Futuvatnomai sultoni" misolida). Jomiy va Navoyining adabiy hamkorligi. Jomiyning "Haft avrang" dostonlarini mavzh' va mundariyasi. "Devoni Fony"-ni tarkibi.

Tojik mumtoz adabiyoti Shayboniylar va Ashtarxoniylar davrida. Hirot, Samarqand va Buxoro adabiy markazlari faoliyati. Badriddin Hilolining g'azallari va masnaviylari, Vosifiyning "Badoe'-ul-vaqoe'" asarida adabiy muhitni tajassumi.

Tojik mumtoz adabiyoti XVIII asrda. Sayidoi Nasafiy va uning "Bahoriyot"-i. Forsiyzabon Hind adabiy doirasining namoyandalari. Abdulqodiri Bedil-hind sabkini yirik namoyandasi. Zebunisoning badeiy obraz yaratishidagi mahorati.

Tojik mumtoz adabiyoti XVIII-XIX asrlarda. Adabiy doiralar fa'oliyati va adabiy janrlarning rivojlanishi. Mirzo Siroj, Gulxaniy va Hoziqning adabiy merosi.

Davr adabiyotida adabiy muhitning o'rni. Mumtoz adabiyotda saroy adabiy muhit maskani sifatida. Adabiy muhitda an'ana, o'zaro ta'sir va o'ziga xoslik. Adabiy muhitda tarixnavislik va ularning o'zaro munosabati. Xiva adabiy muhitida tarjima maktabiga asos solinishi. Adabiy muhit va adabiy maktab munosabati. Qo'qon xonligidagi poetika maktabi. Xorazm adabiy muhiti va namoyandalari.

XIX asrning 2-yarmi XX asr hzizgi kungacha tojik yangi adabiyoti.

Ma'rifatparvarlik adabiyoti va uning namoyandalari. Ahmadi Donish va "Navodir-ul-voqoe'" asarida mumlakat tizimida islohotlarni joriy etilishi. Vozeh. Shohin va Savdoning adabiy merosi. Jadid adabiyoti. Mirzo Siroj, Sadri Ziyo, Fitrat, Behbudiy, Ajziy, Asiriy, Vasliy va Tug'ral. Ma'rifatparvarlik davrigi janrlar: safarnoma, hikoy, she'riyat va dramaturgiya. S.Ayniy, A.Lohutiy, P.Sulaymoniy, M.Tursunzoda, J.Ikromiy, S.Ulug'zoda, R.Jalil, F.Niyoziy, M.Qanoat, L.Sheraliy va b.

DAK TOPSHIRIQLARI

TOJIK ADABIYOTI TARIXI FANIDAN

1. Маълумоти умумӣ дар бораи таърихи адабиёти мумтози тоҷик
2. Адабиёт дар давраи қадими аввал (Давраи аввал: Адабиёти аҳди Модҳову Ҳахоманишиён)
3. Адабиёт дар давраи фосила ва таназзули адабӣ (Давраи дувум: Адабиёти аҳди исқадариву селевкӣ ва ашқонӣ),
4. Адабиёт ба забонҳои эронии давраи миёна (Давраи севум: Адабиёти паҳлавӣ, адабиёти суғдӣ, адабиёти хутанӣ, адабиёти балхӣ, адабиёти хоразмӣ)
5. Адабиёти шифоҳӣ ва нумудҳои он
6. Адабиёти хаттӣ ва давраҳои тараққиёти он
7. Ёдгориҳои хаттӣ: "Дарахти Асурӣ"
8. Ёдгориҳои хаттӣ: "Ёдгори Зарирон"
9. Ёдгориҳои хаттӣ: "Қорномаи Ардашери Бобакон"
10. Ақидаҳои зардуштӣ дар китоби "Авасто"
11. "Авасто" ва қисматҳои он
12. Адабиёти паҳлавии ашқонӣ
13. Осори адабии давраи Сосониён
14. Вазъи илму фарҳангу маданият дар асрҳои IX – X
15. Адабиёти тоҷик дар асрҳои IX – X
16. Намояндагони адабиёти асри X
17. Рӯзгор ва осори Шаҳиди Балхӣ
18. Зиндагинома ва мероси адабии Абӯшакури Балхӣ
19. Ҳаёт ва эҷодиёти Рӯбиаи Балхӣ
20. Рӯзгор ва осори Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ
21. Панду ҳикмат адр ашъори Рӯдакӣ
22. Қасидаи "Шикоят аз пирӣ"
23. Рӯдакӣ – асосгузори адабиёти тоҷик
24. "Шоҳнома"-и Дақиқӣ ва аҳамияти он
25. Зиндагиномаи Абулқосими Фирдавсӣ
26. Ғояҳои ватандӯстӣ ва қаҳрамонӣ дар "Шоҳнома"-и Фирдавсӣ

27. Таҳлилии ғоявии яке аз дostonҳои “Шoҳнома”-и Фирдавсӣ
28. Таҳлилии образҳои мусбат ва манфӣ аз дostonҳои “Шoҳнома”
29. Рӯзгор ва осори Унсурии Балхӣ
30. Ҳаёт ва эҷодиёти Манучехри Домғонӣ
31. Доираҳои адабии асрҳои XII- XIII ва маъруфтарин шоирони ин давра
32. Рӯзгор ва осори Масъуди Саъди Салмон
33. Адабиёт дар аҳди Қарохониён
34. Оғози шеърӣ тоҷикии форсӣ
35. “Шoҳнома” ва қисматҳои асосии он
36. Таҳлилии дostonи “Рустам ва Сӯҳроб”
37. Таҳлилии дostonи “Бежан ва Манижа”
38. Таҳлилии дostonи “Сиёвуш”
39. Таҳлилии дostonи “Заҳҳок ва Коваи оҳангар”
40. Унсурулмаолии Кайкову ва “Кобуснома”-и ӯ
41. Таҳлилии ҳикояте аз “Кобуснома”
42. Ривоят ва дostonҳо оиди Сиёвуш, Рустам, Тӯмариса, Шерак ва аҳамияти онҳо дар тарбияи ҳисси ватанпарварии ҷавонон.
43. Рӯзгор ва осори Ҳоконии Шервонӣ
44. Тарҷумаи ҳол ва мероси адабии Низомии Ганҷавӣ
45. “Ҳамса”-и Низомӣ ва мундариҷаи он
46. Таҳлилии дostonи «Махзану-л-асрор» -и Низомӣ
47. Таҳлилии дostonи “Хусраву Ширин”-и Низомӣ
48. Таҳлилии дostonи Лайлӣ ва Маҷнун”-и Низомӣ
49. Таҳлилии дostonи “Ҳафт пайкар”-и Низомӣ
50. Таҳлилии дostonи “Искандарнома”-и Низомӣ
51. Таҳлилии дубайтиҳои Боботоҳири Урён
52. Ҳаёт ва эҷодиёти Носири Хусрав
53. Афкори динӣ ва дунфвии Носири Хусрав
54. Мӯҳтавои “Сафарнома”-и Носии Хусрав
55. Тарҷумаи ҳол ва мероси адабии Умари Хайём
56. Таҳлилии рубоиёти Умари Хайём
57. Наср дар асрҳои XII-XIII
58. Рӯзгор ва осори Саъдии Шерозӣ
59. Маълумот дар бораи “Гулистон”-и Саъдӣ
60. Маълумот дар бораи “Бӯстон”-и Саъдӣ
61. Таҳлилии ғазалиёти Саъдӣ
62. Таҳли чанд ҳикоят аз “Гулистон”
63. Таҳлилии чанд ҳикоят аз “Бӯстон
64. Рӯзгор ва осори Амир Хусрави Деҳлавӣ
65. “Ҳамса”-и Амир Хусрави Деҳлавӣ

66. Ғазалиёти Амир Хусрав
67. Сайфи Фарғонӣ ва мероси адабии ӯ
68. Зиндагӣ ва мӯҳтавои ашъори Бадри Чочӣ
69. Муҳаммад Авфии Бухорой ва тазкираи ӯ
70. Рӯзгор ва осори Ҳоҷӯи Кирмонӣ
71. Рӯзгор ва осори Убайди Зоконӣ
72. Таҳлили латифаҳо аз “Рисолаи дилкушо”
73. Рӯзгор ва осори Ҳофизӣ Шерозӣ
74. Мӯҳтавои ғазалиёти Ҳофиз
75. Таҳлили як ғазали Ҳофиз
76. Рӯзгор ва осори Камоли Хучандӣ
77. Мӯҳтавои ғазалиёти Камол
78. Таҳлили як ғазал аз шоир
79. “Ҷамеъ-ул-ҳикоят”-и Муҳаммад Авфии Бухорой
80. Таҳлили ҳикояҳо аз “Ҷомеъ-ул-ҳикоят
81. Адабиёти тоҷик дар асри XV.
82. Ҳодисаи зулҳисонаи дар адабиёт
83. Ҳаёт ва эҷодиёти Абдурахмони Ҷомӣ
84. Таркиби “Ҳафт авранг”-и Ҷомӣ
85. “Баҳористон” ва таркиби он.
86. Таҳлили ҳикоятҳо аз “Баҳористон”
87. Таҳлили яке аз дostonҳои “Ҳафт авранг”-и Ҷомӣ
88. Таҳлили ғазалиёти Ҷомӣ
89. Рӯзгор ва осори Ҳусайн Воизи Кошифӣ
90. Мазмун ва мундариҷаи маснавии “Беҳрӯз ва Баҳром”
91. Давлатшоҳи Самарқандӣ ва тазкираи ӯ
92. Рӯзгор ва осори Ҳилолӣ
93. Мавзӯи ишқ дар ғазалиёти Ҳилолӣ
94. Маснавии “Сифот –ул- ошиқин”
95. Восифӣ ва “Бадоеъ-ул вақоеъ”-и ӯ
96. Таҳлили чанд ҳикоят аз “Бадоеъ-ул-вақоеъ”
97. Мушфиқӣ ва хусусиятҳои осори ӯ
98. Мундариҷаи ғоявии “Баҳориёт”
99. Муҳаммасҳои Сайидо
100. “Шаҳрошӯб”-и Сайидо
101. Таҳлили ғазалиёти Сайидо
102. Рӯзгор ва осори Бедилӣ Деҳлавӣ
103. Таҳлили як ғазали Бедил
104. “Чор унсур”-и Бедил
105. Рӯзгор ва осори Зебунисо

106. Рӯзгор ва осори Мирзо Содиқи Муншӣ
107. Зиндагинома ва мероси адабии Мирзо Сироч
108. Рӯзгор ва осори Гулханӣ, мундариҷаи ғоявии “Зарбулмасал”
109. Рӯзгор ва осори Ҷунайдуллои Ҳозик
110. Камолиддини Баной ва мероси адабии ӯ
111. Достони “Толиб ва Матлуб”-и Фитрати Зардӯзи Самарқандӣ
112. Таҳлили ғоявию бадеии “Дахмаи шоҳон”-и Мирзо Содиқи Муншӣ
113. Достони “Юсуф ва Зулайхо”-и Ҷунайдуллои Ҳозик
114. Рӯзгор ва осори Макнуна
115. Мазмун ва мундариҷаи “Девони Фонӣ”
116. Муносибат ва мукотибаҳои Ҷомӣ ва Навоӣ
117. Таълимоти тасаввуф ва заминаҳои пайдоишу инкишофи он
118. Пайдоиши ирфон дар тасаввуф
119. Пайдоиши таълимоти ваҳдати вучуд
120. Тарикати маломат дар тасаввуф
121. Пайдоиши адабиёти тасаввуфӣ
122. Аввалин шоирони мутасаввиф
123. Рӯзгор ва осори Ҳоҷа Абдуллоҳи Ансорӣ
124. Саноии Ғазнавӣ ва маснавҳои ӯ
125. Рӯзгор ва осори Шайх Аттор
126. Мақомҳои тасаввуф дар “Мантиқ-ут-тайр”-и Аттори Нишопурӣ
127. “Футуватнома”-и Шайх Аттор
128. Ҷалолиддини Румӣ ва мавқеи ӯ дар адабиёти тасаввуфӣ
129. Мӯҳтавои ғазалиёти Мавлоно
130. “Маснавии маънавӣ”-и Мавлавӣ
131. Таҳлили чанд ҳикоят аз “Маснавии маънавӣ”
132. Нақшбандия ва расму оинҳои он
133. Таълимоти Мансури Ҳаллоҷ
134. Таълимоти Ҳоҷа Аҳрори Валӣ ва Наҷмиддини Кубро
135. Муносибати фолклорро бо адабиёти бадеӣ шарҳ диҳед.
136. Оиди фолклори маросимҳои мавсимӣ маълумот диҳед
137. Маросими тӯӣи тоҷикон
138. Маросими мотам ва марсияхониҳо
139. Дар хусуси жанрҳои фолклорӣ маълумот диҳед
140. Сурудҳои таърихӣ ва аҳамияти он
141. Ҷашни Наврӯз ва густариши он дар ҷаҳони имрӯз
142. Таҳлили рубоӣҳои халқӣ оид ба ишқу оила
143. Саъатҳои бадеӣ дар зарбулмасал ва мақолҳо
144. Таҷассуми кувваҳои некӣ ва бадӣ дар афсонаҳо
145. Заминаҳои пайдоиши адабиёти навини тоҷик

146. Қараёни маорифпарварӣ ва таъсири он ба адабиёт
147. Рӯзгор ва осори Аҳмади Дониш
148. Мавзӯӣ ва мундариҷаи “Наводир-ул вақоеъ”
149. Рӯзгор ва осори Қорӣ Раҳматуллоҳи Возеҳ
150. Ҳаёт ва эҷодиёти Шамсиддини Шоҳин
151. Рӯзгор ва осори Абдулқодирхочаи Савдо
152. Қараёни тачаддудхоҳӣ ва таъсири он ба адабиёт
153. Рӯзгор ва осори Мирзо Сироч
154. Рӯзгор ва осори Абдурауф Фитрати Бухорӣ
155. Рӯзгор ва осори Маҳмудхочаи Беҳбудӣ ва Саидхочаи Аҷзӣ
156. Рӯзгор ва осори Тошхочаи Асирӣ
157. Зиндагинома ва мероси адабии Туғрал
158. “Намунаи адабиёти тоҷик”-и Садриддини Айнӣ ва аҳамияи асар
159. Ҳаёт ва эҷодиёти Садриддини Айнӣ
160. “Ёддоштҳо” ва мавқеи он дар адабиёти тоҷик
161. Мероси адабии Лоҳутӣ ва Пайрав сулаймонӣ
162. Турсунзода – мунодии сулҳ
163. Чалол Иқромӣ ва фаъолияти эҷодии ӯ
164. Асарҳои сегонаи Иқромӣ
165. Рӯзгор ва осори Сотим Улуғзода.
166. Мундариҷаи ғоявии романи “Фирдавсӣ”
167. Осори бадии Раҳим Чалил
168. Зиндагинома ва са мероси адабии Фотеҳ Ниёзӣ
169. Мӯъмин Қаноат ва мундариҷаи ғоявии дostonҳои ӯ
170. Лоик Шералӣ ва вижагҳои ашъори ӯ
171. Бозор Собир ва вижагҳои ашъори ӯ
172. Рӯзгор ва осори Фазлиддин Муҳаммадиев
173. Тарҷумаи ҳол ва фаъолияти эҷодии Сорбон
174. Рӯзгор ва осори Юсуф Ақобиров.
175. Фаъолияти эҷодии Урун Кӯҳзод ва Саттор Турсун
176. Назму насри Гулрухсор
177. Фаъолияти эҷодии Абдулҳамид Самад
178. Мӯхтавои осори Баҳманёр. Мундариҷаи ғоявии яке аз ҳикоятҳои нависанда
179. Фарзона ва шеърҳои тоҷик
180. Вазъи адабиёти тоҷик дар солҳои истиқлолият

Asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari
Asosiy adabiyotlar

1. Мирзозода Х. Таърихи адабиёти тоҷик. Китоби 1 (2), Душ.: Маориф, 1987.
2. Мирзозода Х. Таърихи адабиёти тоҷик. Китоби 2, Душ.: Маориф, 1989.
3. Адабиёти форсу тоҷик дар асрҳои XI-XIV. -Душанбе: Дониш, 1983, 232 саҳ.
4. Абдуллоев А. Адабиёти форс-тоҷик дар нимаи аввали асри XI. – Душанбе.: Дониш, 1979.
5. Адабиёти форсу тоҷик дар асрҳои XI-XIV. Қисми якум. – Душ.: Дониш, 1976.
6. Абдуллоев А., Саъдиев С. Адабиёти форсу тоҷик дар нимаи дуюми асри XI ва асри XII. – Душанбе.: Ирфон, 1986.
7. Р.Ҳодизода, У.Каримов, С.Саъдиев. Адабиёти тоҷик. Асрҳои XII-XIX ва ибтидои асри XX. (Китоби дарсӣ барои мактабҳои олии) Душанбе: Маориф, 1988.
8. У.Каримов. Адабиёти тоҷик дар асри XVI. Душанбе: Дониш, 1985.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Авасто.Душанбе. Адиб, 1999.
2. Асозода Худойназар. Адабиёти форсӣ ва се шоҳи он. – Душанбе: Маориф, 1991.
3. Алиқулов С.Адабиёти тоҷик дар нимаи якуми асри XIX.
4. Аҳрорӣ З. Мушфиқӣ «Ҳаёт ва эҷодиёт».-Душанбе: Дониш, 1978, 273 саҳ.
5. Бертельс Е.Э. История персидско-таджикской литературы. – М.: ИВЛ, 1960.
6. Бертельс Е.Э. Суфизм и суфийская литература. – М.: Наука, 1965.
7. Бертельс Е.Э. История литературы и культуры Ирана. Избранные труды.- Москва, 1988, с.437-518.
8. Зеҳнӣ Т. Санъати сухан.-Душанбе: Маориф, 1992.
9. Маҳдиев С. Назаре ба адабиёти паҳлавӣ. –Садои Шарқ, 1985, № 6.
10. Мирзозода Х. Адабиёт аз нуктаи назари ҳаёт. – Душанбе: Ирфон, 1973.
11. Мусулмонӣ Р. Назарияи адабиёт.-Душанбе: Маориф, 1990.
12. Низомии Арӯзии Самарқандӣ. Чаҳор мақола – Душанбе: Ирфон, 1986. – 159с.
13. Ашъори ҳамасрони Рӯдакӣ. Самарқанд, 2005.
14. Саъдиев С. Маркази адабии Самарқанд дар шохроҳи таърих. –Тошканд, Ўзбекистон миллий энциклопедияси, 2012
15. Ҳалимов С. Коҳи мӯхташами адабӣ. Зиёкор, 2001, № 10.
16. Ҳалимов С. Хусусиятҳои жанрии адабиёти тоҷик дар асри X. Самарқанд, 1997.
17. Ҳодизода Р. Аз гузашта ва ҳозираи адабиёти нави тоҷик. – Душанбе: Ирфон, 1974; Аз Рӯдакӣ то имрӯз. – Душанбе: Адиб, 1988.

18. Ходизода Р. Аз Рӯдакӣ то имрӯз. – Душанбе: Адиб, 1988. – 288с.

19. Фафуров Б. Тоҷикон. Китоби 1, Душанбе, 1983.

Internet saytlari

1. [www. google.uz](http://www.google.uz)
2. www. Ziyonet.uz
3. www. ref.uz
4. www. edu.uz
5. www. wikipedia.uz
6. bse39.medtour.info/podrobno/tadzhikskiy_yazyk...
7. ziyonet.uz/ru/people/abdurauf-fitrat
8. omuzgor.my1.ru/load...tochiki/ adabijoti tochik...pdf...
9. bse39.medtour.info/podrobno/tadzhikskiy_yazyk...
10. ziyonet.uz/ru/people/abdurauf-fitrat
11. aphorisme.ru/about-authors/fitrat/...
12. omuzgor.my1.ru/load...tochiki/adabijoti tochik...pdf...
13. isbn.tj/books...t...zaboni-adabii-hozirai-tochik.html
14. <http://wocid.wordpress.com/2011/05/18/лексия-устод-боймурод-ш-аз-таърихи-ад/>
15. <http://yandex.ru/yandsearch?text=Адабиёти+точик&clid=&lr=10334>
16. http://bse39.medtour.info/podrobno/tadzhikskiy_yazyk~76818.htm
17. <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?docid698506>
18. [tg.wikipedia.org/ Абдурахмони Чомӣ копия ещѐ](http://tg.wikipedia.org/Абдурахмони Чомӣ копия ещѐ)
19. <http://toptjk.com/reftj/tojiki/357-abdurahmoni-chomi.html>
20. bestdomen.com/mirzo-tursunzoda.html копия ещѐ
21. <http://bestdomen.com/mirzo-tursunzoda.html>
22. <http://shahri-khurshed.blogspot.ru/>
23. [tg.wikipedia.org/ Носир Хусрав](http://tg.wikipedia.org/Носир Хусрав)
24. toptjk.com/reftj/tojiki/336-savolnomai-test-az-...
25. <http://www.skachatreferat.ru/>
26. [tg.wikipedia.org/ Абдурахмон Чомӣ](http://tg.wikipedia.org/Абдурахмон Чомӣ)
27. <http://yandex.ru/Адабиёти+точик&clid>
28. <http://dic.academic.ru/>
29. <https://tg.wikipedia.org/wiki/>
30. <https://cyberleninka.ru/article/n/adabiyoti-forsu-to-ik-dar-asr-oi-upyh-davrai-arabizabon>
31. <http://www.kmt.tj/content/>
32. <https://zarowadk.ru/skachat-besplatno-2/knigi-literaturovedenie.html>
33. https://zarowadk.ru/dnld/adab/farhangi_mushkilot.php
34. https://zarowadk.ru/dnld/adab/farhangi_asotir.php

ADABIYOTSHUNOSLIK NAZARIYASI FANI BO'YICHA

Adabiyotshunoslik fanining predmeti va vazifalari. Adabiyotshunoslik fan sifatida. Adabiyotshunoslikning boshqa fanlar bilan bog'liqligi. Badiiy asar – adabiyotshunoslik obekti. Adabiyotshunoslikning tarkibiy qismlari: adabiyot tarixi, adabiyot nazariyasi, adabiy tanqid, matnshunoslik, manbashunoslik. Adabiyotshunoslik va adabiy jarayon. Inson – adabiyotning asosiy obekti.

Qadimgi davr adabiyotshunosligi. Arastu – adabiyotshunos. SHarq adabiyotshunosligi: ilmi aruz, ilmi qofiya, ilmi bade'. Tazkiralar – SHarq adabiyotshunosligining muhim manbasi. G'arb adabiyotshunosligi. Bualo, Belinskiy tadqiqotlari. Gegel "Estetika"si. Adabiyotshunoslik rivojida matbuotning o'rni. Adabiyotshunoslikning estetik did va ijtimoiy fikr o'sishiga ta'siri.

Badiiy asar va ilmiy asar. Ijtimoiy hayot va badiiy asar. Xalq og'zaki ijodi– badiiy adabiyot ibtidosi. Folklor namunalari va yozma adabiyot. Matn – asar asosi. Badiiy asar tarkibiy qismlari. Epik turga mansub asarlarning tuzilishi. Lirik (she'riy) turga oid asarlar tarkibining o'ziga xosliklari. Drama turidagi asarlarning tarkibi. Badiiy asarda shakl va mazmun. Badiiy asar kompozitsiyasi va arxitektonikasi. Mumtoz drama, tragediya, komediyalar kompozitsiyasi.

Badiiy asar syujeti. Syujet va fabula. Syujet tiplari. Syujet tarkibiy qismlari. Sayyor syujetlar. Adabiy turlar va janrlarning so'z san'atidagi ahamiyati. Epos, lirika, drama.

Folklor va yozma adabiyotdagi janrlar. Badiiylik - san'at asosi. Badiiylik me'zonlari. Badiiylik – ijodkor mahorati mezonlari. Badiiylikning epik, lirik asarlarda namoyon bo'lishi. Badiiy adabiyot insonshunoslikdir. Adabiyotning umuminsoniy mohiyati.

Adabiyotshunoslikda shakl va mazmun muammosi. Obraz poetikasi. Badiiy xronotip. Poetik nutq va uslub. Poetik nutqqa xos alomatlar. Badiiy nutq tarkibi. Badiiy asar pafosi va nutq munosabati.

Uslub va ijodkor. Kinoyaviy uslubga xos belgilar. Badiiy uslub va badiiy til. Uslublar xilma-xilligi. Uslubdagi individuallik.

Adabiy sabklar: shuubiya, xurosoniy, rindiya, so'fiya, iroqiy, hindiy, maorifparvarlik va jadidiy.

Modernizm-yangi adabiy jarayon. SHE'r va nazm. Yangi she'rni (ozod she'r) an'anaviy she'riy janrlardan farqlani xususiyatlari.

DAK TOPSHIRIQLARI ADABIYOTSHUNOSLIK NAZARIYASI FANIDAN

1. Масъалаҳои назарии адабиёти бадеӣ
2. Адабиёт-як навъи санъат
3. Мазмун ва шакли адабиёти бадеӣ
4. Сохт ва банду бастаи асари бадеӣ
5. Сохт ва асосҳои шеърӣ тоҷикӣ
6. Образ ва образнокӣ-қонуни адабиёт
7. Типпикунонии қаҳрамонони асар
8. Забони асари бадеӣ
9. Чинси ҳамоса ва жанрҳои он
10. Қонуниятҳои чинси лирика
11. Қонуниятҳои чинси драма
12. Маълумот дар бораи санъатҳои лафзӣ
13. Маълумот дар бораи санъатҳои маънавӣ
14. Вазни арӯз
15. Ҷараёни адабии шуубия
16. Ҷараёни адабии риндия
17. Ҷараёни адабии сӯфия
18. Ҷараёни адабии маорифпарварӣ
19. Ҷараёни адабии таҷаддудхоҳӣ
20. Воситаҳои тасвири бадеӣ ва санъатҳои шеърӣ дар назми форсӣ тоҷик
21. Бахшҳои асосии арӯз
22. Умумият ва фарқияти жанрҳои насрии повест, дoston ва роман
23. Жанри фоҷиа ва мазҳака
24. Маълумот оиди жанрҳои ғазал, қитъа, қасида ва мусаммат
25. Маълумот дар бораи жанрҳои тарҷеот, маснавӣ ва мустзод
26. Жанрҳои ҳикоя, очер ва новелла
27. Модернизм ҳамчун ҷараёни адабии нав.
28. “Ҷаҳор мақола”-и Низомии Арӯзии Самарқандӣ
29. Таъкиранигорӣ дар адабиёти форсӣ тоҷик
30. Масъалаи “шеърӣ нав” ва “шеърӣ озод” дар адабиёти муосир
31. Сабкҳои адабӣ: сабки хуросонӣ
32. Сабкҳои адабӣ: сабки ироқӣ
33. Сабкҳои адабӣ: сабки ҳиндӣ
34. Маълумот дар бораи реализм ва романтизм
35. Маълумот дар бораи нақд ва моҳияти он
36. Равишҳои асосии нақди адабӣ
37. Нақди иҷтимоӣ ва ахлоқӣ
38. Нақди равоншиносӣ
39. Нақди таърихӣ
40. Мушкилоти нақд

41. Жанрҳои нақди адабӣ
42. Нақди татбиқӣ ва нақди сиёсӣ
43. “Ал-мӯҷамъ” ва масъалаҳои нақди адабӣ
44. Санагузорӣ ва дараҷаи эътибори матни бадеӣ
45. Роҳу усулҳои таъини номи муаллифи асар
46. Осори машқук ва роҳу усулҳои тадқиқу нашри он
47. Нусхаҳои муаллифӣ ва хусусиятҳои хоси он
48. Хатоҳои текстологӣ ва навъҳои он
49. Афлотӣ бошуурона ва бешуурона дар ҷараёни китобати китоб
50. Роҳу усулҳои тасҳеҳи матн
51. Омилҳои асосии шарҳнигорӣ
52. Принсипҳои асосии таҳлили матни бадеӣ
53. Мактаб ва ҷараёнҳои шарҳнависӣ дар Вароруд, Эрон ва Ҳиндустон.
54. Истилоҳоти меҳварии шеър ва нақши онҳо дар шарҳу тафсир
55. Асосҳои шеъри тоҷикӣ
56. Тарзи гузаронидани корҳои хаттӣ аз фанни адабиёт
57. Роҳу усулҳои таълими назарияи адабиёт ва жанрҳои адабӣ
58. Мафҳуми «технологияи педагогӣ» ва «технологияи таълим». Мазмун ва моҳияти ин мафҳумот.
59. Қисматҳои асосию умумэътирофии дарси анъанавӣ
60. Фарқ ва тафовутҳои дарси анъанавӣ аз модели дарсҳои ноанъанавӣ.
61. Истифодаи методҳои муаммовӣ, тадқиқотӣ, ва ҳуҷуми ақлӣ дар ҷараёни дарсҳои адабиёт
62. Маълумот дар бораи “Нақшаи хониш” (Ўқув режа), барномаи таълимии фан ва нақшаи календарӣ.
63. Қоми аввали таълими адабиёт-хониши эзоҳӣ
64. Қисми дуввуми таълими адабиёт-хониши адабӣ
65. Қисми сеюми таълими адабиёт-таърихи адабиёт

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar

1. Мусулмониён Р. Назарияи адабиёт. – Душанбе: Маориф, 1990. – 336с.
2. Самадов А. Муқаддимаи адабиётшиносӣ. – Самарқанд: нашри Университети давлатии Самарқанд, 2000- 106 с.
3. Султон И. Адабиёт назарияси. – Тошкент: Ўқитувчи, 1980.
4. Умунов Х. Адабиёт назарияси: Ўқув қўлланма. – Самарқанд: СамДУ нашри, 2001.

5. Хализев В.Е. Теория литературы. Изд. второе. – Москва: Высшая школа, 2000. – 398с.
6. Томашевский Б.В. Теория литературы. Поэтика: Учеб. пособие/Вступ. статья Н.Д. Тамарченко; Комм. С.Н. Бройтмана при участии Н.Д. Тамарченко. – М.: Аспект Пресс, 1999.–334с.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Акбаров Ю. Композитсия ва сужети асари бадеӣ. – Душанбе: Ирфон, 1976. – 23с.
2. Аристотел, Форобӣ, Ибни Сино, Ибни Рушд, Насириддини Тӯсӣ. Фанни шеър. Доир ба санъатҳои шеърӣ (танзим, тасҳеҳ ва тавзеҳоти Ш.Хусейнзода, Х.Шарипов). – Душанбе: Ирфон, 1985 – 192с.
3. Самадов А. Тавсияҳои методӣ аз фанни «Муқаддимаи адабиётшиносӣ».-Самарқанд: нашри Университети давлатии Самарқанд, 1987.- саҳ. 46
4. Баҳор М. Сабкшиносӣ ё таърихи татаввури насри форсӣ. Дар се мучаллад. – Техрон. – 1337-1339.
5. Худойдодов Б. Тип ва типикунонӣ дар эҷодиёти бадеӣ. – Душанбе: Ирфон, 1976. – 24с.
6. Шарифов Х. Каломи бадеъ. – Душанбе: Маориф, 1991. – 160с.
7. Шодикулов Ҳ. Реализи танкидӣ – Душанбе: Ирфон, 1975. – 24с.
8. Шукуров М., Акбаров Ю. Анъана ва навоарӣ. – Душанбе: Ирфон, 1976. – 36с.
9. Табаров С. Методи таҳлили асари бадеӣ. – Душанбе: Дониш, 1992. – 148с.
10. Мусулмонкулов Р. Асрори сухан. Душанбе: Ирфон, 1980, - 152с.
11. Мусулмонкулов Р. Анъана ва навоарӣ. – Душанбе:нашри УДТ, 1985. – 116с.
12. Орзибеков Р. Ўзбек лирик поэзиясида ғазал ва мусаммат. – Тошкент: Фан, 1976.
13. Пospelов Г.Н. Теория литературы. – Москва: Высшая школа, 1978. – 144с.
14. Сирус Б. Назарияи нави қофиябандӣ дар назми тоҷик. – Душанбе: Ирфон, 1972. –47с.
15. Сирус Б. Арӯзи тоҷикӣ. – Душанбе: Нашрдавтоҷик, 1963. – 287с.
16. Бобоев Ю. Назарияи адабиёт. Қисми 1. Муқаддимаи адабиётшиносӣ. – Душанбе: Маориф, 1987. – 328с.
17. Давронов С. Сохти шеърӣ тоҷикӣ. – Душанбе: Ирфон, 1976. – 28с.
18. Зеҳнӣ Т. Санъати сухан. – Душанбе: Маориф, 1992. – 304с.
19. Худойбердиев Э. Адабиётшуносликка кириш. – Тошкент: Ўқитувчи, 1995.

20. Мирзозода Х. Луғати мухтасари истилоҳоти адабиётшиносӣ. – Душанбе. Маориф, 1992. – 240с.
21. Насириддини Тўсӣ. Меъёр-ул-ашъор (Таҳияи У. Тоир, М.Абдуллоев, Р.Чалол). – Душанбе: Ориёно, 1992. – 152с.
22. Низомии Арӯзии Самарқандӣ. Чаҳор мақола (Мураттиб, муаллифони сарсухан ва ҳозиркунандагони ҷоп Х.Шарипов, У.Тоиров). – Душанбе: Ирфон, 1986. – 159с.
23. Шамси Қайси Розӣ. Ал-мўъҷам-фӣ маъойири ашъор-ил-Аҷам (Муаллифи сарсухану тавзеҳот ва ҳозиркунандаи ҷоп У.Тоиров). – Душанбе: Адиб, 1991. – 464с.
24. Шукуров М. Паҳлӯҳои тадқиқи бадеӣ. – Душанбе: Ирфон, 1976. – 224с.
25. Ҳодизода Р., Шукуров М., Абдучабборов Т. Фарҳанги истилоҳоти адабиётшиносӣ. – Душанбе: Ирфон, 1966. – 188с.
26. Ҳотамов Н., Саримсоқов Б. Адабиётшунослик терминларининг русча-ўзбекча изоҳли луғати. – Тошкент: Ўқитувчи, 1983.
27. Қуронов Д., Мамажонов З., Шералиева М. Адабиётшунослик луғати. (Қайта нашр). – Тошкент: Академнашр, 2013. 406

Интернет сайтлари:

1. www.google.uz
2. www.ZiyoNet.uz
3. www.ref.uz
4. www.edu.uz
5. www.wikipedia.uz

JAHON ADABIYOTI FANI BO‘YICHA

Jahon adabiyoti faninig predmeti manbalari, omillari. Jahon adabiyotini davrlashtirish. Jahon adabiyotining antik davri. Antik drama: esxil, Sofokl, evripid ijodi. Tragediya, komediya janrlarining antik namunalari. Sofoklning «SHoh edip» tragediyasi. Yunon komediyasi. Aristofan komediyalari. Rim adabiyotida antik yunon adabiyoti an’analari. Vergiliy ijodi. «Eneida» asari. Plavt va uning «Xumcha», «Maqtanchoq jangchi» komediyalari. Ovidiyning «Qahramon ayollar», «Metamorfozalar» asarlarida real voqelik va mifologik talqin uyg’unligi.

Jahon xalqlari Uyg’onish adabiyoti. Geografik, xronologik chegaralari. SHarq va G’arb uyg’onishi muammosi: mushtarak va umumiy jihatlari. Italiyada Uyg’onish davri adabiyoti. Dante ijodi. «Yangi hayot», «Ilohiy komediya» asarlari. Dante va Bokkachcho. Dante va Petrarka ijodi. Ispaniyada Uyg’onish davri adabiyoti. Migel de Servantesning «Don Kixot» asar. Fransiyada Uyg’onish davri adabiyoti. Fransua Rable ijodi. «Gargantuya va Pantagryuel» asari. Angliya Uyg’onish davri adabiyoti. Adabiy muhit. K.Marlo ijodi. Dramaturgiya va

teatrchilik. Globus teatri. Vilyam SHespirning hayot yo'li. SHespir ijodida lirika. Sonetlari. Dramaturgiyasi. SHEkspir drama asarlarini davrlashtirish. «Qirol Lir» asarida «katarsis». «Gamlet» tragediyasida tragik qahramon talqini.

XVII-XVIII asrlar G'arbiy Yevropa adabiyotida o'zaro va tashqi ta'sirlarning ahamiyati. XVII asr nemis adabiyotida urush mavzusi talqini. Nemis yozuvchisi Martin Opits ijodi, «Nemis poeziyasi haqida» kitobi. XVIII asr Ispan adabiyoti. Bu davr ispan adabiyotida uch adabiy yo'nalish: uyg'onish realizmi, klassitsizm, barokko. Uyg'onish realizmi va Lope de Vega ijodi. «Qo'zibuloq» realistik asar sifatida. Sonetlari, epik dostonlari. Ispan klassitsizm adabiyoti. Barokko oqimi. Fransiyada klassitsizm estetikasi va milliy madaniyat konsepsiyasi. Fransuz klassitsizmining falsafiy-estetik asoslari. Dekart, Bualo qarashlari. Kornel, Rasin, Molerlar ijodi. Ingliz ijtimoiy-madaniy hayotida Uyg'onish gumanizmi va hayot dialektikasi. F.Bekon, e.Spenser, V.SHEkspir estetik qarashlari talqini. B.Jonson, D.Uinstelli, Jon Milton ijodi.

XVIII asr Yevropa ma'rifatchilik adabiyoti. I.Kantning «Erkin tafakkur» falsafasi. Gegel falsafasi. Fransuz ma'rifatchiligi. Volterning «Did saroyi», Didroning «Aktyor haqida paradoks» asarlari. Adabiyotda ijobiy qahramon masalasi. Teatrchilik harakatlari: Volter, Didro, Merse, Bomarshe komediyalari. Evropa sentimentalizmi estetikasi. David Gartli, J.J.Russo, Jorj Berkli, David Yumlarning falsafiy qarashlari. Sentimental estetikaning o'ziga xos jihatlari. E.Yung, J.Tomson, L.Sternlar ijodi. Gyotening «Yosh Verterning iztiroblari» asari. XVIII asrning 70-80-yillaridagi «Bo'ron va tazyiq» harakati va F.SHiller ijodi. SHiller va Gyote asarlarida xalqchilik g'oyasi.

XIX asr nemis va ingliz romantizmi. Evropa romantizmining ikki ko'rinishi. A.Gofman, aka-uka Grimlar. Ingliz romantizmi: Bayron ijodi. Nemis romantizmida: «Ko'l maktabi». inqilobiy romantizm (Bayron, SHelli), «London romantiklari» oqimlari. Yevropa tanqidiy realizmi. Stendal, P. Marime, Balzak va CHARlz Dikkenslar ijodi. XX asr birinchi yarmi Yevropa va AQSH tanqidiy realizm adabiyoti. Gi de Mopassan tanqidiy realizmi. AQSH adabiyotida satira va yumor. Mark Tven ijodi. Jek London ijodi. Realizm estetikasi. Fransuz realistik adabiyoti. Ispan «Yangi romanchiligi». Naturalizm estetikasi. Naturalistik badiiy tasvirning o'ziga xosliklari. Naturalistik adabiyot vakillari: aka-uka Gonkurlar, emil Zolyalar ijodi.

Jahon modernizm adabiyoti. Jahon modernizmining adabiy, falsafiy yo'nalishlari: simvolizm, futurizm, dadaizm, syurrealizm, abstraksionizm, ekzistensializm, absurdizm. J.P. Sartr, A.Kamyu, S. de Bouvarlar ijodi. 50-yillar fransuz «yangi romani». Fransuz «absurd teatri». Nemis modern adabiyotida metafizik falsafa asosida maydonga kelgan «metaadabiyot». S.Sveyg. AQSH modern adabiyoti: ekzistensializm, freydizm, dzen-buddizm g'oyalari.

XX asr Lotin Amerikasi adabiyoti. G.Markes ijodi («Tanholikning yuz

yili», «Oshkora qotillik qissasi»). XX asr ikkinchi yarmidan keyingi davr adiblari ijodida milliy ozodlik mavzusi: Pablo Neruda, Gabriel Markes, Xorxe Borxes ijodi.

DAK TOPSHIRIQLARI

JAHON ADABIYOTI FANIDAN

1. Омӯзиши фанни адабиёти ҷаҳон, манбаъ ва омилҳои он
2. Даврабандии адабиёти ҷаҳон
3. Адабиёти Юнони қадим
4. Инкишофи драма дар Юнони қадим: Эсхил, Софокл
5. Адабиёти Юнон дар давраи инқирози ҷамъияти ғуломдорӣ: Еврипид, Аристофан
6. Адабиёти давраи Эллини Юнон: Менандр, Каллимах, Феокрит
7. Дараи Рими адабиёти юнон: Плутарх, Лукиан
8. Адабиёти Рими қадим
9. Адабиёти Рим дар давраи охири республика: Систерон, Юлий Сезар
10. Адабиёти Рим дар давраи империя: Вергилий, Квинт
11. Адабиёти асрҳои миёна
12. Адабиёти давраи Эҳё
13. Франческо Петрарка
14. Жованни Бокаччо
15. Давраи Эҳё дар Испания
16. Мишел де-Сервантес
17. Давраи Эҳё дар Нидерландия
18. Давраи Эҳё дар Фаронса. Франсуа Рабле
19. Давраи Эҳё дар Англия. Томас Мор, Уилям Шекспир
20. Адабиёти Испания дар асри ХВИИ. Лопе де Вега
21. Адабиёти немис дар асри ХВИИ. Гримелсгаузен
22. Адабиёти маорифпарварии Аврупо дар асри XVII-XVIII.
23. Даниэл Дефо
24. Жонатан Свифт
25. Волтер
26. Дени Дидро
27. Жан Жак Русо
28. Гёте Иоганн Вольфганг
29. Адабиёти Аврупо дар асри XIX
30. Виктор Гюго
31. Оноре де Балзак
32. Эмил Золя
33. Мопассан

- 34.Романтизми Англия
- 35.Байрон Жорж Ноэл Гордон
- 36.Чарлз Диккенс
- 37.Андерсен
- 38.Адабиёти Амрико дар асрҳои XIX –XX. Модернизм
- 39.Марк Твен
- 40.Маълумот дар бораи адабиёти Озарбойжон
- 41.Намояндагони барқастаи адабиёти Гуржистон
- 42.Пайдоиш ва давраҳои инкишофи адабиёти арман
- 43.Намояндагони адабиёти мумтоз ва муосири адабиёти туркман
- 44.Адабиёти мумтоз ва навини қазок
- 45.Адабиёти шиғоӣи қирғиз. Эпоси “Манас”
- 46.Ҳаёт ва эҷодиёти Чингиз Айтматов
- 47.Адабиёти шиғоӣ ва ҳатии қорақалпоқ
- 48.Адабиёти шиғоӣи ўзбек. “Алпомиш”
- 49.Намояндагони барқастаи адабиёти мумтози ўзбек
- 50.Адабиёти муосири ўзбек
- 51.Образи шоҳи одил дар адабиёти ҷаҳон
- 52.Адабиёти ҷаҳон, адабиёти миллий ва маҳаллӣ
- 53.Алоқаҳои зулассонайнӣ дар адабиёт
- 54.Тарҷума-воситаи алоқаҳои адабӣ
- 55.Оҳангҳои эҷодиёти шарқона дар асарҳои эҷодкорони Аврупо

Asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar

- 1.Қаюмов О. Чет эл адабиёти, Тошкент, 1979.
- 2.Азизов Қ, Қаюмов О. Чет эл адабиёти тарихи, Тошкент,1987.
- 3.Неупокоева И. Г. История всемирной литературы, Москва, 1976.
- 4.А. Қамарзода.Таърихи адабиёти ҷаҳон. (Адабиёти халқҳои славянӣ шарқӣ), Самарқанд,СамДУ, 2003
- 5.А.Қамарзода.Таърихи адабиёти ҷаҳон. (Китоби 2) Самарқанд,СамДУ, 2006
- 6.А.Қамарзода.Таърихи адабиёти ҷаҳон. (Китоби 3) Самарқанд,СамДУ, 2007

Qo‘shimcha adabiyotlar:

1. Камаров А. Взаимосвязь литератур народов Средней Азии и Казахстана, Тошкент, 1987.
2. Артаманов С, Гражданская З. История античной литературы. Москва, 1972.
3. История русской литературы XX века, М, 1970

4. История литератур народов Средней Азии и Казахстана, М, 1980.
5. История киргизский литературы, М. 1970.
6. Барамидзе А.Г., Гемезардашвили Д.М. Грузинская литература, Тбилиси, 1968.
7. Ғамзатов Р. Доғистони ман, Душанбе.1984.
8. Журнали «Ҷаҳон адабиёти», солҳои 1997- 2009.
9. Мамед Ариф Дадашзаде, Азербайджанская литература, Москва. 1979
10. Манас. Эпоси халқи қирғиз, Душанбе, 1982.

Интернет сайтлари:

- 1 [www. google.uz](http://www.google.uz)
- 2 www. Ziyonet.uz
- 3 www. ref.uz
- 4 www. edu.uz
- 5 www. wikipedia.uz

HOZIRGI TOJIK ADABIY TILI FANI BO‘YICHA

Fonetika. Fonetikaning predmeti, mundarijasi. Nutq tovushlarining uch aspekti. Unli va undosh fonemalar, ularning tasnifi. Fonetik jarayonlar. Urg‘u va bo‘g‘in.

Leksikologiya. Kirish. So‘zning semantik strukturasi. Monosemiya va polisemiya. Ma‘no ko‘chishi, kengayishi va torayishi. Iboraning semantik strukturasi. So‘zlarning shakl va ma‘no munosabatiga ko‘ra turlari. Lug‘aviy birliklarning tarixiy-etimologik shakllanishi jihatidan tavsifi. Iste‘mol doirasiga ko‘ra o‘zbek tilidagi so‘zlar, chegaralanmagan va chegaralangan leksika. Ekspressiv-emotsional leksika. Leksikografiya va lug‘at tiplari.

Grammatika. Morfemika. So‘zning morfem tuzilishi. O‘zak va affiksial morfema. Affiksoidlar, so‘zning morfem tuzilishidagi ayrim o‘zgarishlar.

So‘z yasash usullari. Tojik tilida so‘z yasalishi. So‘z turkumlarida so‘z yasalishi.

Morfologiya. So‘zlarni turkumlarga ajratish tamoyillari. Konversiya va uning ko‘rinishlari. So‘z turkumlarining ko‘chishi.

Ism (Ot). Otning ma‘no turlari. Grammatik ko‘rsatkichlari. Kelishik, egalik va son kategoriyasi. Mustaqil s‘yz turkumlari.

Sifat (Sifat). Ma‘no turi. Daraja kategoriyasi.

SHumora (Son). Ma‘no turi. Grammatik xususiyatlari. Numerativlar.

Joynishin (Olmosh). Leksik-morfologik xususiyatlari. Sintaktik vazifasi.

Fe‘l (Fe‘l). Ma‘no turlari. Fe‘lning grammatik kategoriyalari. Mustaqil va yordamchi fe‘l. Ko‘makchi fe‘lli so‘z qo‘shilmasi. To‘liqsiz fe‘l. Fe‘lning

funktsional shakllari.

Zarf (Ravish). Ma'no turi. Grammatik belgilari. O'zbek tilshunosligida ravishning talqini. Yordamchi so'zlar. Ko'makchi. Bog'lovchi. Yuklama.

Yordamchi s'yz turkumlari.

Peshoyand va pasoyandho (Ko'makchi). Nutqdagi vazifa va ma'no.

Payvandakho (Bog'lovchi). Turlari, nutqdagi vazifa va ma'nosi, tuzilishi.

Hissachaho (Yuklama). Tuzilishi, boo'tsa shz turkumlaridan o'tishi.

Nido (Undov). Tuzilishi, turlari, grammatik va sintaktik vazifasi.

Sintaksis. «Sintaksis» kursiga kirish. Sintaktik birliklar. Sintaktik munosabat. Sintaktik qurilish. Sintaktik aloqa. Sintaktik qayta bo'linish.

Gapda so'zlarning bog'lanish yo'llari. Sintaktik aloqa turlari. Tobe aloqa turlari. So'z birikmasi, komponentlar orasidagi munosabatlar.

Gap. Uning belgilari, tasnifi. Gapning aktual bo'linishi. Tema. Rema.

Gap bo'laklari. Ularning tasnifi. Bosh bo'laklar, ularning talqini. Ikkinchi darajali bo'laklar, ularning turlari. Aniqlovchining gapdagi maqomi. Sodda gapni murakkablashtiruvchi vositalar.

Uyushiq bo'laklar. Ajratilgan bo'laklar. Kirish konstruktsiyalari.

Qo'shma gap. Asosiy belgilari. Qo'shma gaplar tasnifi.

Bog'lagan qo'shma gaplar, ularning mazmuniy turlari.

Ergash gapli qo'shma gaplar va ularning tasnifi.

Ergash va bosh gaplarni farqlash asoslari, ularni biriktiruvchi vositalar. Ergash gaplar tasnifi, ularni ajratish tamoyillari. Ergash gapli qo'shma gap turlari.

Bog'lovchisiz qo'shma gap. Strukturası, tasnifi. Ularda tinish belgilari.

Murakkab qo'shma gaplar. Bog'lanish, ergashish yo'li bilan tuzilgan qo'shma gaplar. Bir necha ergash gapli qo'shma gaplar. Bog'lanish usullari. Sintaktik sinkretizm.

Gapda shakl va mazmun. SHakliy va mazmuniy birliklar o'rtasidagi nomutanosiblik.

DAK TOPSHIRIQLARI HOZIRGI TOJIK ADABIY TILI FANIDAN

1. Таснифоти овозҳои ҳамсадо
2. Фарқи калимаҳои архаистӣ аз калимаҳои таърихӣ
3. Сермаъноии калимаҳо.
4. Маълумот дар бораи воҳидҳои фразеологӣ
5. Олатҳои нутқ ва вазифа онҳо дар ҳосилшавии овозҳо.
6. Таснифоти овозҳои садонок.
7. Роҳҳои пайдо шудани муродиҳо.
8. Шароити таърихӣ ва иқтибосии калимаҳои ўзбекӣ.

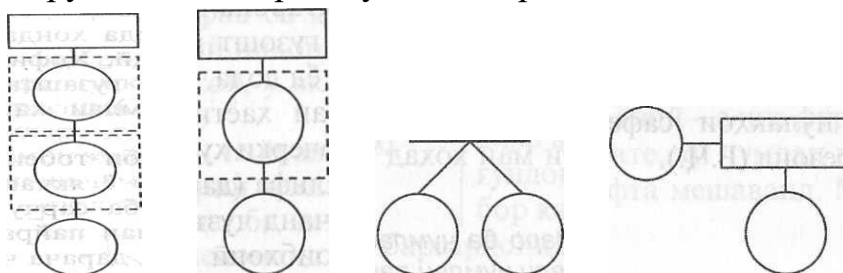
3. Сарчашмаҳои забони миллии тоҷик.
9. Калимаҳои сермаҳсул ва калмаҳсул.
10. Маълумот дар бораи имлои забони тоҷикӣ ва қоидаҳои он.
11. Дар бораи хат маълумот диҳед.
12. Сабабҳои иқтибос шудани калмаҳо
13. Маълумот дар бораи муродифот.
14. Неологизмҳо дар забони адабии имрӯзаи тоҷик
15. Фонди асосӣ ва захираи луғавии забон.
16. Роҳҳои пайдоиши омонимҳо. Ҳодисаҳои ба омоним монанд: омофон, омоформ, омограф.
17. Антонимҳо ва муносибати он бо тазод.
18. Маъноӣ асли ва маъноии калмаҳо.
19. Зада дар забони тоҷикӣ ва аҳамияти он
20. Маълумот оиди истилоҳот
21. Маълумот дар бораи ҳелҳои луғат
22. Мавзӯи баҳси морфология
23. Сохти калма ва шаклҳои он
24. Таркиби калма
25. Калма-воҳиди асосии забон
26. Маъноӣ луғавӣ ва дастурии калма
27. Таркиби сарфӣ калма
28. Ихтисораҳо
29. Гурӯҳбандии ҳиссаҳои нутқ
30. Ҳиссаҳои мустақилмаъноӣ нутқ
31. Ҳиссаҳои ёридиҳандаи нутқ
32. Ҳиссаҳои номии нутқ
33. Ҳиссаҳои ғайриномии нутқ
34. Маълумот дар бораи исм
35. Категорияҳои грамматикӣ исм
36. Роҳҳои сохта шудани исмҳо
37. Аз як ҳиссаи нутқ ба дигар ҳиссаи нутқ гузаштани калмаҳо
38. Пасвандҳои калмасоз ва шаклсозии исм
39. Роҳҳои калмасоз: морфологӣ, морфологӣ-синтаксисӣ, луғавию синтаксисӣ, луғавию семантикӣ
40. Ифодаи чинсият дар исмҳо
41. Сифат ва категорияҳои дастурии он
42. Сифатҳои асли ва нисбӣ
43. Дараҷаҳои сифат
44. Сифатҳои таъкидӣ, такрор ва тавофути онҳо
45. Дараҷаҳои сифат ва тафриқаи байни онҳо

- 46.Дараҷаи зиёдӣ ва камии аломат дар сифат
- 47.Шумора ҳамчун ҳиссаи нутқ
- 48.Маълумот дар бораи хелҳои шумора
- 49.Шумораҳои миқдорӣ ва тартибӣ
- 50.Вазифаи синтаксии шумора дар ҷумла
- 51.Имлои шумора
- 52.Сохти шумораҳо
- 53.Маълумот дар бораи маъноӣ грамматикӣ, аломатҳои морфологӣ ва вазифаҳои синтаксисии ҷонишин.
- 54.Ба гурӯҳҳо ҷудо карда шудани ҷонишинҳо аз рӯи муносибатҳои нисбат ба исм, сифат, шумораҳо.
- 55.Хелҳои ҷонишин аз рӯи маъно
- 56.Ҷонишинҳои шахсӣ
- 57.Ҷонишинҳои нафсӣ-таъкидӣ
- 58.Ҷонишинҳои саволӣ
- 59.Ҷонишинҳои ишоратӣ
- 60.Ҷонишинҳои таъинӣ
- 61.Ҷонишинҳои манфӣ
- 62.Ҷонишинҳои номуайянӣ
- 63.Ҷонишинҳои муштарак.
- 64.Бандакҷонишинҳо.
- 65.Сохти ҷонишинҳо
- 66.Феъл ҳамчун ҳиссаи нутқ
- 67.Шакли тасрифӣ ва ғайритасрифии феъл.
- 68.Асосҳои феъл.
- 69.Пешванд ва пасвандҳои шаклсозии феъл
- 70.Сиғаҳои феъл
- 71.Сиғаи амрӣ
- 72.Сиғаи хабарӣ
- 73.Сиға шартӣ-хоҳишмандӣ
- 74.Сиғаи эҳтимолий
- 75.Феълҳои гузаранда ва монда
- 76.Феълҳои бавосита ва бевосита
- 77.Сохи феълҳо: содда, сохта, таркибӣ
- 78.Феълҳои сохта
- 79.Феълҳои таркибӣ
- 80.Вандҳои шаклсозии феъл
- 81.Бандакҳои феълӣ
- 82.Бандакҳои хабарӣ
- 83.Тасриф чист. Тасрифи феъл

- 84.Пешвандҳои феълсоз
- 85.Пасвандҳои феълсоз
- 86.Феълҳои таркибии номӣ
- 87.Феълҳои таркибии феълӣ
- 88.Феълҳои мустақил ва ёридиҳанда
- 89.Феълҳои модалӣ
- 90.Замонҳои феъл
- 91.Замони гузаштаи наздик, замони гузаштаи нақлӣ
- 92.Замони гузаштаи ҳикоягӣ, замони гузаштаи ҳикоягии нақлӣ
- 93.Замони гузаштаи дур, замони гузаштаи дури нақлӣ
- 94.Замони гузаштаи дури давомдор, замони гузаштаи дури давомдори нақлӣ
- 95.Замони ҳозираи давомдор, замони ҳозира-оянда
- 96.Тарзи фоилӣ ва мафъулии феъл
- 97.Намуди мутлақ ва давомдори феъл
- 98.Феълҳои шухудӣ ва нақлӣ
- 99.Масдар
100. Сифати феълӣ
101. Феъли ҳол
102. Зарф ҳамчун ҳиссаи нутқ
103. Хусусиятҳои грамматикӣ ва вазифаи синтаксисии зарф
104. Зарфҳои хоссаю ҳолат ва хусусиятҳои он
105. Зарфҳои ифодакунандаи муҳиту шароити амал
106. Калимасоии зарф
107. Пешванд ва пасвандҳои зарфсоз
108. Зарфи тарз
109. Зарфи монандӣ
110. Зарфи миқдору дараҷа
111. Зарфи замон
112. Зарфи макон
113. Зарфи сабаб
114. Зарфи мақсад
115. Зарфҳои сохта
116. Зарфҳои мураккаб
117. Зарфҳои таркибӣ
118. Пешоянд ва пасояндҳо ҳамчун ҳиссаи ёвари нутқ
119. Сохти сарфии пешояндҳо
120. Пешояндҳои аслии содда ва таркибӣ
121. Пешояндҳои номии изофӣ
122. Пешояндҳои такрор
123. Пасояндҳои аслий ва ғайриаслий

124. Вазифаи граматикии пайвандакҳо
125. Хелҳои пайвандакҳо
126. Пайвандакҳои пайваस्तкунанда ва навъи онҳо
127. Пайвандакҳои мураккаб ва таркибӣ
128. Пайвандакҳои тобеъкунанда
129. Ҳиссаҷа ҳамчун ҳиссаи ёвари нутқ
130. Сохти ҳиссаҷаҳо
131. Ҳиссаҷаҳои ишоратӣ, саволӣ
132. Ҳиссаҷаҳои таъкидӣ, маҳдудӣ ва таъинӣ
133. Нидо ҳамчун ҳиссаи нутқ
134. Сохти нидоҳо
135. Фарқи нидо аз ҳиссаҳои мустақил ва номустақили нутқ.
136. Маълумот дар бораи наҳвиёти забони тоҷикӣ
137. Алоқаи калима дар ибора ва ҷумла
138. Ибора ва хусусиятҳои он
139. Алоқаҳои граматикии ибораҳоро номбар кунед ва мисолҳо оваред.
140. Ибораи чист ва чанд хел мешавад. Тафовути ибораҳои феъли ва номиро шарҳ диҳед.
141. Фарқи ибораҳои синтаксисиро аз ибораҳои фразеологӣ бо мисолҳо фаҳмонед.
142. Сохти ибораҳо
143. Ҷумла. Ҷумлаҳои соддаи ҳуллаш ва тафсилӣ
144. Ҷумлаҳои дутаркиба
145. Ҷумлаҳои яктаркибаи муайяншахс
146. Ҷумлаҳои яктаркибаи номуайяншахс
147. Ҷумлаҳои яктаркибаи умумишахс
148. Ҷумлаҳои яктаркибаи бешахс
149. Ҷумлаҳои яктаркибаи унвонӣ
150. Ҷумлаҳои пурра ва нопурра
151. Ҷумлаҳои ҳикоягӣ, саволӣ, амрӣ ва ҳитобӣ
152. Ҷумлаҳои тасдиқӣ ва инкорӣ
153. Маълумот дар бораи аъзоҳои ҷумла
154. Мубтадо
155. Хабар
156. Муайянкунанда
157. Баёния
158. Пуркунанда
159. Ҳол ва ҳелҳои он
160. Ҷумлаҳои чидааъзо ва аломати китобат дар онҳо
161. Воҳидҳои ҳулосакунанда дар ҷумла

162. Аъзоҳои иловагии ҷумла
163. Воҳидҳои тавзеҳӣ ва туфайлӣ
164. Мухотаб
165. Мафҳуми ҷумлаи мураккаб. Тарзу роҳҳои ташкилёбии ҷумлаи мураккаб.
166. Фарқи ҷумлаи мураккаб ва ҷумлаи сода.
167. Хелҳои ҷумлаи мураккаб
168. Ҷумлаҳои мураккаби пайвасти бепайвандак
169. Ҷумлаҳои мураккаби пайвасти пайвандакдор
170. Ҷумлаҳои мураккаби тобеъ
171. Сарҷумла ва ҷумлаи пайрав
172. Хелҳои ҷумлаи пайрав
173. Ҷумлаи пайрави мубтадо
174. Ҷумлаи пайрави хабар
175. Ҷумлаи пайрави муайянкунанда
176. Ҷумлаи пайрави пуркунанда
177. Ҷумлаи пайрави ҳол
178. Ҷумлаҳои мураккаби пайвасти сертаркиб
179. Ҷумлаҳои мураккаби тобеи сертаркиб
180. Ҷумлаҳои мураккаби тобеи гуногунқолаб
181. Ҷумлаи мураккаби тобеи сертаркиби ҳампайрави чида
182. Ҷумлаҳои мураккаби тобеи сертаркиб ҳампайрави ғайричида
183. Ҷумлаҳои мураккаби омехта
184. Ҷумлаи мураккаби тобеи бепайвандак
185. Нутқи айнаннақлшуда ва тарзҳои шарҳи сухани муаллиф
186. Нутқи мазмунаннақлшуда.
187. Аз рӯи нақшаи зерин ҷумлаҳо тартиб диҳед:

188. Дар бораи гурӯҳи забонҳои эронӣ маълумот диҳед
189. Маълумот дар бораи забонҳои ҳиндуаврупоӣ
190. Давраҳои инкишофи таърихи забонҳои эронӣ
191. Давраи қадимаи забонҳои эрони
192. Давраи миёнаи забонҳои эронӣ
193. Давраи нави забонҳои эронӣ

194. Ба давраҳо ва марҳилаҳо чудо кардани таърихи забони адабӣ ва хусусиятҳои хоси он дар давлати Сомониён.
195. “Луғати фурс”-и Асадии Тӯсӣ ва аҳамияти он дар таърихи забони адабии тоҷик
196. Рӯдакӣ-асосгузори забони адабии тоҷик
197. Мавқеи Фирдавсӣ дар инкишофи забони адабии тоҷик
198. Ба вучуд омадани насри содда ва мураккаб дар асрҳои XII ва XV. Хусусияти забони онҳо
199. Вазъияти забони адабии тоҷик дар ибтидои асри XX.
200. Забони асарҳои Аҳмади Дониш
201. Забони адабии ҳозираи тоҷик ва нақши устод Айнӣ дар ташаккули он
202. Мактабҳои забоншиносии араб ва таъсири он ба забоншиносии тоҷик
203. Андешаҳои Сино оиди забон ва забоншиносӣ
204. Афкори забоншиносии насриддини Тӯсӣ
205. Афкори забоншиносии Носири Хусрав
206. Афкори забоншиносии Шамси Қайси Розӣ
207. “Чаҳор гулзор”-и Хоҷа Ҳасани Нисорӣ
208. Луғатҳои қадима-сарчашмаи муҳими илми забоншиносӣ
209. Хизмати олимони рус дар ташаккули илми забоншиносии тоҷик
210. Олимони забоншиносии тоҷик мавзӯи таҳқиқоти онҳо

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar

1. Грамматикаи забони адабии ҳозираи тоҷик, ҷилди 1. – Д.: Дониш, 1985
2. Грамматикаи забони адабии ҳозираи тоҷик, қисми 2. – Д.: Дониш, 1985
3. Грамматикаи забони адабии ҳозираи тоҷик қисми 3. – Душанбе: Д, 1989
4. Воҳидов А. Аз таърихи луғатнависи тоҷику форс. – Самарқанд, 1980.
5. Қосимова М.Н. Очеркҳо оид ба синтаксиси ҷумлаҳои соддаи насри асри XII. – Д.: Ирфон, 2006.
6. М. Кабиров, Амон Воҳидов. Забони адабии ҳозираи тоҷик. Қ 1. – Т, 2014.
7. Малик Кабиров, Таваккал Чориев. Забони адабии ҳозираи тоҷик, Қисми 2. Морфология. – Тошкент, 2017.
8. Маҷидов Х. Забони адабии муосири тоҷик. ҷилди 1, Душанбе, 2007.
9. Ниёзмӯҳаммадов Б., Рустамов Ш. Баъзе масъалаҳои синтаксиси забон адабии ҳозираи тоҷик. – Д.: Ирфон, 1988.
10. Рустамов Ш. Ҳиссаҳои нутқ ва таснифоти онҳо. – Душанбе, 1999.
11. Рустамова Ш. Мушкилоти синтаксис. – Душанбе: Маориф, 1988.
12. Рустамов Ш. Ҷумлаҳои мураккаби тобеъ бо пайрави сабаб дар забони адабии ҳозираи тоҷик. – Душанбе, 1998.
13. Бозидов Н. Мукаддимаи забоншиносӣ. - Душанбе, 1977.
14. Ниёзмӯҳаммадов Б. Забоншиносии тоҷик. - Душанбе, Дониш, 1970.
15. Норматов М. Забоншиносии умумӣ. – Душанбе: Дониш, 1991.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Сайфуллаева Р.Р. Ҳозирги ўзбек адабий тилида гап бўлақларининг семантикаси ва грамматикаси.- Т.: Фан, 2000.
2. Тоҷиев Д.Т. Ҷумлаҳои мураккаби тобеъ дар забони адабии ҳозираи тоҷик. Д.: Дониш, 1981.
3. Халилов А. Вазифаҳои грамматикӣ бандҳои изофии «и» дар забони адабии ҳозираи тоҷик. Душанбе, 1967.
4. Хоҷиев С. Забони адабии тоҷик дар ибтидои асри XX. Д.: Дониш, 1987.
5. Хусейнов О. Категории чамъ дар баъзе масъалаҳои забони адабии ҳозираи тоҷик. –Д.: Маориф, 1991.
6. Қиличев Э. Ҳозирги ўзбек адабий тили, 2-нашр.– Бухоро, 2001.
7. Айни С. Кулӣёт, ҷ. 11, китоби дуум. –Душанбе: Ирфон, 1964
8. Нурмонов А., Маҳмудов Н. Ўзбек тилшунослиги тарихи. – Т.: 2000.
9. Воҳидов А, Материалҳо аз таърихи забоншиносии тоҷик. Самарқанд, 2000
10. Ўринбоев Б. Тилшунослик асослари. – Самарқанд, 2002.
11. Ўринбоев Б. Ўзбек тилшунослики тарихи. – Самарқанд, 1999.

12. Маъсумӣ Н. Очеркҳо оид ба инкишофи забони адабии тоҷик. - Душанбе, 1959.

Интернет сайтлари:

1. www.google.uz
2. www.ZiyoNet.uz
3. www.ref.uz
4. www.edu.uz
5. www.wikipedia.uz

TILSHUNOSLIK NAZARIYASI FANI BO‘YICHA

Tilshunoslik fanining predmeti va vazifalari. Tilshunoslik fan sifatida.
Tilshunoslikning boshqa fanlar bilan bog‘liqligi. Tilning belgilik tabiati.

Sistema va struktura. Til sistemasining sathlari.

Til va nutq. Paradigmatika va sintagmatika.

Til va tafakkur. Til va jamiyat, sotsiolingvistika.

Tilning kelib chiqishi. Til va yozuv.

Tillarning tasnifi.

Lingvistik oqimlar va metodlar.

Tilshunoslik tarixi.

Qadimgi xind tilshunosligi.

Qadimgi grek tilshunosligi.

O‘rta asrlarda arab tilshunosligi.

Markaziy Osiyo tilshunosligi tarixi.

Ibni Sino, Nosiri Xusrav, SHamsi Qaysi Roziy, Forobiy, Zamaxshariy, Ayniy va boshqalar.

O‘rta va yangi asrlarda Yevropa tilshunosligi.

V.Gumboldt, A.A.Potebnya, F.de Sossyur va boshqalar ta’limoti.

XX asr struktural tilshunosligi. Funktsional lingvistika. Glossematika. Amerika deskriptiv lingvistikasi.

XX asr boshlari tojik tilshunosligi. Mustaqillik davri tojik tilshunosligi.

Tilshunoslikdagi yangi yo‘nalishlar. Tojik sistem tilshunosligi.

DAK TOPSHIRIQLARI TILSHUNOSLIK NAZARIYASI FANIDAN

1. Муносибати лингвистика бо Ҷанҳои физика, психология, тиб.
2. Лингвистикаи математикӣ, муносибати забон бо Кибернетика ва назарияи маълумот

3. Забон чун система. Муносибатҳои Синтагматикӣ ва Парадигматикӣ.
4. Вазифаи забон дар ҷамъият. Алоқаи забонҳо.
5. Алоқаи психолингвистика ва тафаккур. Қонунҳои дохилӣ ва берунии тараққиёти Психолингвистика
6. Забони адабӣ ва хусусиятҳои он
7. Муносибати забоншиносӣ бо таърих археология ва маданият.
8. Фарқиятҳои забонҳои форсӣ ва тоҷикӣ.
9. Алифбои арабиасоси форсӣ
10. Савтиёти забони форсӣ ва тоҷикӣ
11. Феъл ва сохта шудани он дар забони форсӣ ва тоҷикӣ
12. Фикру андешаҳои Садриддин Айний оиди забонҳои форсӣ ва тоҷикӣ
13. Сохтори ҷумлаҳои соддаву мураккаб дар забонҳои тоҷикӣ ва форсӣ.
14. Гурӯҳбандии шеваҳои забони тоҷикӣ
15. Хусусияти савтии шеваҳо
16. Хусусияти сарфии шеваҳо
17. Ҳиссаҳои ёридиҳанда дар шеваҳо
18. Хусусиятҳои нахвии шеваҳо
19. Ҷумлаҳои содда ва мураккаб дар шеваҳо
20. Хусусияти луғавии шеваҳо
21. Лексикаи боғдорӣ
22. Мақсад ва вазифаҳои методикаи таълими забони тоҷикӣ
23. Воситаҳои асосии таълими забони тоҷикӣ
24. Морфология ва тарзи таълими он дар мактаб
25. Тарзҳои ташаккули нутқи хонандагон
26. Корҳои хаттӣ ва нақши он дар ислоҳи ғалатҳо
27. Усулҳои таълими дарсҳои забони тоҷикӣ
28. Методҳои ноанъанавии таъли
29. Забон ҳамчун ҳодисаи ҷамъиятӣ. Таъсири забон ба ҷамъият ва ҷамъият ба забон.
30. Калима ва типҳои гуногуни он.
31. Таркиби луғавӣ ва фонди асосӣ
32. Билингвизм
33. Ҳодисаҳои фонетикӣ
34. Пайдоиши забоншиносии умумӣ
35. Шохаҳои услубии забони адабии тоҷик
36. Услуби илмӣ
37. Услуби расмиву коргузорӣ
38. Услуби рӯзноманигорӣ (публистӣ)

39.Услуги бадеи

40.Хусусиятҳои услуги зарбулмасал ва мақолҳо

41.Хусусиятҳои услуги ҷумлаҳои содда ва мураккаб

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar

1. Бозидов Н. Муқаддимаи забоншиносӣ. - Душанбе, 1977.
2. Норматов М. Назарияи забоншиносӣ. – Душанбе: Дониш, 1991.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1.Зехнӣ Т. Санъати сухан. - Душанбе, 1967

1. Воҳидов А, Материалҳо аз таърихи забоншиносии тоҷик. Фарғона, 2000
2. Воҳидов А. Фарҳангшиносии тоҷикӣ форс. - Фарғона, 2006
3. Маъсумӣ Н. Очеркҳо оид ба инкишофи забони адабии тоҷик. - Душанбе, 1959.
4. Ниёзмӯҳаммадов Б. Забоншиносии тоҷик. - Душанбе, Дониш, 1970.
5. Нурмонов А., Маҳмудов Н. Ўзбек тилшунослиги тарихи. – Т.: 2000.
6. Маъсумӣ Н. Очеркҳо оид ба инкишофи забони адабии тоҷик. - Душанбе, 1959.
7. Мӯҳаммадиев М. Синонимҳо дар забони адабии ҳозираи тоҷик. - Душанбе, 1962.
8. Грамматикаи забони тоҷикӣ, қисми 1. - Душанбе, 1973.
9. Тоҳирова Қ. Лексикаи забони адабии тоҷик. - Душанбе, 1967.
- 10.Серебренников Б.А.. Общее языкознание. -М. Наука, 1973.
- 11.Ниёзмӯҳаммадов Б. Забоншиносии тоҷик. – Душанбе: 1970
- 12.Ўринбоев Б. Тилшуносӣ асослари. – Фарғона, 2002.
- 13.Ўринбоев Б. Ўзбек тилшуносӣ тарихи. – Фарғона, 1999.

Интернет сайтлари:

1. [www. google.uz](http://www.google.uz)
2. www. Ziyonet.uz
3. www. ref.uz
4. www. edu.uz
5. www. wikipedia.uz

BAHOLASH MEZONI

I. 5120100 - Filologiya va tillarni o'qitish (tojik tili) bakalavr ta'lim

yoʻnalishi talabalariga mutaxassislik fanlaridan Davlat attestatsiyasini yozma shaklda oʻtkazish tartibi va baholash mezonlari

Bitiruvchi kurs talabalari **mutaxassislik fanlaridan** Davlat attestatsiyasi koʻp variantli yozma shaklda oʻtkaziladi. “Yozma” variantlarning har bir savol uchun javob 20 ball bilan baholanadi.

Davlat attestatsiyasida har bir yozma javoblar quyidagi mezon asosida baholanadi:

- berilgan savolga toʻgʻri va toʻliq javob yozilsa, savolning mazmuni, mohiyati toʻgʻri va izchil yoritilsa, shuningdek, ijodiy yondashilsa, javobda mantiqiy yaxlitlikka erishilsa oʻzlashtirish koʻrsatkichi **18 - 20 ball** oraligʻida baholanadi;
- berilgan savolga toʻgʻri javob yozilsa, savolning mazmuni toʻliq yoritilgan boʻlsa, oʻzlashtirish koʻrsatkichi **14 – 17,9 ball** oraligʻida baholanadi;
- berilgan savolga ogʻzaki javob notoʻgʻri yoki yuzaki yozilgan boʻlsa, biroq berilgan savolning mazmuni toʻliq yoritilmagan boʻlsa, oʻzlashtirish koʻrsatkichi **12-13,9 ball** oraligʻida baholanadi;

- berilgan savolga javob notoʻgʻri yoki yuzaki javob berilsa, qoʻyilgan masalaning mohiyati mazmuni ochib berilmasa, unda oʻzlashtirish koʻrsatkichi 0 - 11,9 ball oraligʻida baholanadi. (18-20 ball - aʻlo, 14-17,9 ball - yaxshi, 12-13,9 ball - qoniqarli, 0-11,9 ball - qoniqarsiz).

Yakuniy davlat attestatsiya 5 ta savoldan iborat boʻlib, jami 100 balldan baholanadi va quyidagi jadval yordamida 5 baholikka oʻtkaziladi.

Baholashni 100 ballik shkaladan 5 baholik shkalaga oʻtkazish jadvali

5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala
5,00 — 4,96	100	4,30 — 4,26	86	3,60 — 3,56	72
4,95 — 4,91	99	4,25 — 4,21	85	3,55 — 3,51	71
4,90 — 4,86	98	4,20 — 4,16	84	3,50 — 3,46	70
4,85 — 4,81	97	4,15 — 4,11	83	3,45 — 3,41	69
4,80 — 4,76	96	4,10 — 4,06	82	3,40 — 3,36	68
4,75 — 4,71	95	4,05 — 4,01	81	3,35 — 3,31	67
4,70 — 4,66	94	4,00 — 3,96	80	3,30 — 3,26	66
4,65 — 4,61	93	3,95 — 3,91	79	3,25 — 3,21	65
4,60 — 4,56	92	3,90 — 3,86	78	3,20 — 3,16	64
4,55 — 4,51	91	3,85 — 3,81	77	3,15 — 3,11	63
4,50 — 4,46	90	3,80 — 3,76	76	3,10 — 3,06	62
4,45 — 4,41	89	3,75 — 3,71	75	3,05 — 3,01	61
4,40 — 4,36	88	3,70 — 3,66	74	3,00	60
4,35 — 4,31	87	3,65 — 3,61	73	3,0 dan kam	60 dan kam

Umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan Davlat attestatsiyasi bo'yicha umumiy o'zlashtirish ko'rsatkichi 2 dan 5 bahogacha baholanadi (5 baho – a'lo, 4 baho – yaxshi, 3 baho – qoniqarli, 2 baho – qoniqarsiz) yoki baholash 100 ballik shkaladan 5 baholik shkalaga o'tkaziladi.

ESLATMA: Yakuniy davlat attestatsiya jarayonida qo'yilgan bahodan norozi bo'lgan bitiruvchilar yakuniy davlat attestatsiyasi ballari e'lon qilingan kundan e'tiboran uch kun muddat ichida appelyatsiya komissiyasiga murojaat qilishga haqli. Yakuniy davlat attestatsiya komissiyasi va talaba o'rtasida baholash ballari bo'yicha yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolar maxsus appelyatsiya komissiyasi tomonidan ko'rib chiqiladi hamda DAK raisi bilan kelishilgan holda xulosa qilinadi.

